

Rapport

HULP IN DE OMGEVING

Peiling oktober 2018

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2018/181

Datum

November/2018

Opdrachtgever

NOS

Auteurs

Wietse van Engeland
Peter Kanne

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
1.1 Achtergrond en onderzoeksvragen.....	5
1.2 Verantwoording.....	5
2. Belangrijkste uitkomsten	6
3. Help je je omgeving?	8
3.1 Frequentie hulp aan iemand in je omgeving	8
3.2 Ook stedelingen helpen elkaar	9
3.3 Lager opgeleiden en vrouwen helpen meer.....	10
3.4 Mensen die niet helpen	12
3.5 Op het platteland helpt men uit noaberplicht; in de stad uit genegenheid	13
3.6 Wie wordt er geholpen?	17
3.7 Men krijgt minder hulp dan men hulp geeft	18
3.8 Helpen is soms belastend.....	19
3.9 ... maar vaker geeft het voldoening	19
3.10 Citaten belasting en voldoening	20
3.11 Aanzienlijk arsenaal aan mensen die meer willen helpen	22
3.12 Ook Nederlanders die (bijna) niets doen willen meer helpen	22
3.13 Veel mensen zouden willen helpen, maar worden niet gevraagd	23
4. Hulp aan ouders	24
4.1 Ouderbezoek	24
4.2 Zorgen voor je ouders	24
5. Meninge n over helpen, technologie, bure n en familie.....	26

1

HOOFDSTUK

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en onderzoeksvragen

In opdracht van, en in samenwerking met de NOS, heeft I&O Research een onderzoek uitgevoerd naar wat mensen doen om anderen in hun omgeving te helpen.

De belangrijkste vragen in dit onderzoek:

- Welke activiteiten ondernemen Nederlanders om deze persoon te helpen?
- Hoe vaak?
- Wie wordt er geholpen?
- Ervaart men dit als belastend?
- Geeft het voldoening?
- Welke verschillen naar achtergrondvariabelen (regio, opleiding, sekse, leeftijd) zijn er?
- Hoeveel contact is er met ouders?
- Wat wil men voor ouders doen?
- Waarom helpt men niet?
- Welke opvattingen over elkaar helpen leven er in Nederland?

1.2 Verantwoording

Van 9 tot 16 oktober 2018 voerde I&O Research dit onderzoek uit onder 2251 Nederlanders van 18 jaar en ouder. De resultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in 2017. De herweging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard.

De onderzoeksresultaten zijn na herweging representatief voor alle Nederlandse inwoners (18-89 jaar) voor deze kenmerken.

Het onderzoek is uitgevoerd in het I&O Research Panel. Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselecte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). De respondenten hebben geen financiële vergoeding gehad voor hun aanmelding voor het panel. Ook voor deelname aan dit onderzoek kregen respondenten geen vergoeding.

Dezelfde vragenlijst is uitgezet op de websites van de regionale omroepen en op de Facebook pagina van de NOS. Hier werkten 5.393 mensen aan mee. In dit rapport wordt uitgegaan van de resultaten uit het I&O Research Panel, aangezien deze het meest representatieve beeld geven.

De dataverzameling via NOS websites diende als toetsing van deze regionale verschillen, voor zover die gevonden zijn. Op basis van de resultaten uit het I&O Research Panel is gekeken of er regionale verschillen in de uitkomsten via de NOS-sites te zien waren. In voetnoten zijn scores opgenomen voor individuele provincies op basis van data verzameld via de NOS websites. Deze uitkomsten voor activiteiten zijn herwogen op geslacht, leeftijd, opleiding, regio en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen en de uitkomst op de eerste vraag (verzamelvraag 5 activiteiten).

2. Belangrijkste uitkomsten

Bijna iedereen helpt

Negen op de tien Nederlanders doen wel eens iets voor een ander (minstens een keer per jaar), de helft (50%) doet minstens één keer per maand iets. Iemands planten of kat verzorgen (63% doet dat minstens 1x per jaar) of iemands vuilnis aan de weg zetten (55%) wordt als vanzelfsprekend ervaren: 'dat doe je toch gewoon?'. Ook iemand helpen bij de administratie of met de computer (50%) of een eenzaam iemand gezelschap houden (47%), wordt door ongeveer de helft van de Nederlanders minstens een keer per jaar gedaan. Echter, als hulp *zorg* wordt zien we de frequentie teruglopen: slechts één op de tien helpt iemand regelmatig bij het douchen of aankleden.

Helpen niet afhankelijk van regio of stedelijkheid

Er zijn geen grote verschillen naar regio: in alle delen van het land is men min of meer even hulpvaardig. Gemiddeld doet 33% van de Nederlanders dagelijks of wekelijks wel iets en dat is zowel in de (zeer) stedelijke gebieden als de plattellandsgebieden het geval, zowel in de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag), de rest van het westen als in het oosten en noorden. In het zuiden ligt dit met 37% net iets boven het gemiddelde.

Er zijn wel verschillen naar regio, maar deze heffen elkaar gemiddeld weer op. In de steden zet men bijvoorbeeld de afvalcontainer minder vaak buiten voor de buurman dan in de middelgrote of niet-stedelijke gebieden. Maar een eenzaam iemand gezelschap houden doen inwoners van de drie grote steden weer iets vaker. Hulp bij douchen of aankleden geven stedelingen net zo veel als mensen in de dorpen.

Lager opgeleiden helpen meer

Het grootste verschil in het geven van hulp zien we naar opleiding: zowel de lichtere als de meer intensieve hulp wordt meer door lager opgeleiden dan hoger opgeleiden gegeven. Alleen administratieve hulp of hulp bij computeraangelegenheden wordt iets vaker door hoger opgeleiden gegeven.

Op het platteland helpt men uit noaberplicht; in de stad uit genegenheid

Men helpt iemand uit liefde of genegenheid (geldt voor 49%) of omdat het voldoening geeft (25%). Eén op de vijf (18%) geeft als reden 'in onze regio is dat vanzelfsprekend', noaberplicht wordt dit in het oosten van het land genoemd. Dit geldt vooral voor de lichte vormen van hulp. Het principe van noaberhulp is echter niet voorbehouden aan Overijssel, Gelderland of Drenthe: het is iets wat men in plattellandsgemeenten veel meer toepast dan in stedelijke gebieden. Dus ook in het in het noorden, oosten, zuiden of westen buiten de drie grote steden. In de stedelijke gebieden helpt men even veel, maar doet men dat vaker uit liefde, genegenheid of nog andere redenen.

Helpen geeft vaak voldoening en is soms belastend

Voor bijna 80 procent van de Nederlanders is het bieden van hulp iets dat voldoening geeft. Onder degenen die intensievere hulp verlenen ligt dit nog hoger (92%).

Een klein deel van de Nederlanders (7%) geeft aan dat de hulp die ze bieden een belasting voor hen is. Dat geldt beduidend meer (32%) voor mensen die een intensieve vormen van hulp geven.

Zes op de tien willen meer doen...

Op de vraag 'zou u meer willen doen?' antwoordt 58% positief. Dit geldt vooral de lichtere vormen van hulp: de afvalcontainer buiten zetten; plant of kat verzorgen, helpen met administratie of computer, op bezoek bij een hulpbehoevend of eenzaam iemand. Meer of vaker helpen bij douchen of aankleden wil bijna niemand.

Hoger opgeleiden die, zoals we eerder zagen, minder helpen dan lager opgeleiden, willen ook best meer doen. Dat geldt voor alle activiteiten, behalve iemand onder de douche zetten.

... maar niemand vraagt het ze

Veel Nederlanders doen dus al veel en van degenen die nu weinig tot niets doen, wil een ruime meerderheid best iets doen. Waarom doen ze het dan niet?

Een relatief klein deel (21%) van de niet-helpers zegt niet de behoefte te voelen om anderen te helpen of er geen tijd voor te hebben (20%). Een nog kleiner deel (9%) zegt er niet toe in staat te zijn.

De belangrijkste reden waarom mensen (nog) niet helpen (dit geldt voor 60% van de niet-helpers) is echter dat niemand ze vraagt om hulp.

3. Help je je omgeving?

3.1 Frequentie hulp aan iemand in je omgeving

Respondenten is gevraagd welke hulp men (wel eens) biedt en hoe vaak. Hierbij is een (niet uitputtende) lijst van vijf activiteiten voorgelegd, van betrekkelijk lichte hulp (planten of kat, vuilnis aan de weg) tot vrij zware hulp (iemand helpen bij het douchen, aankleden, verzorgen).

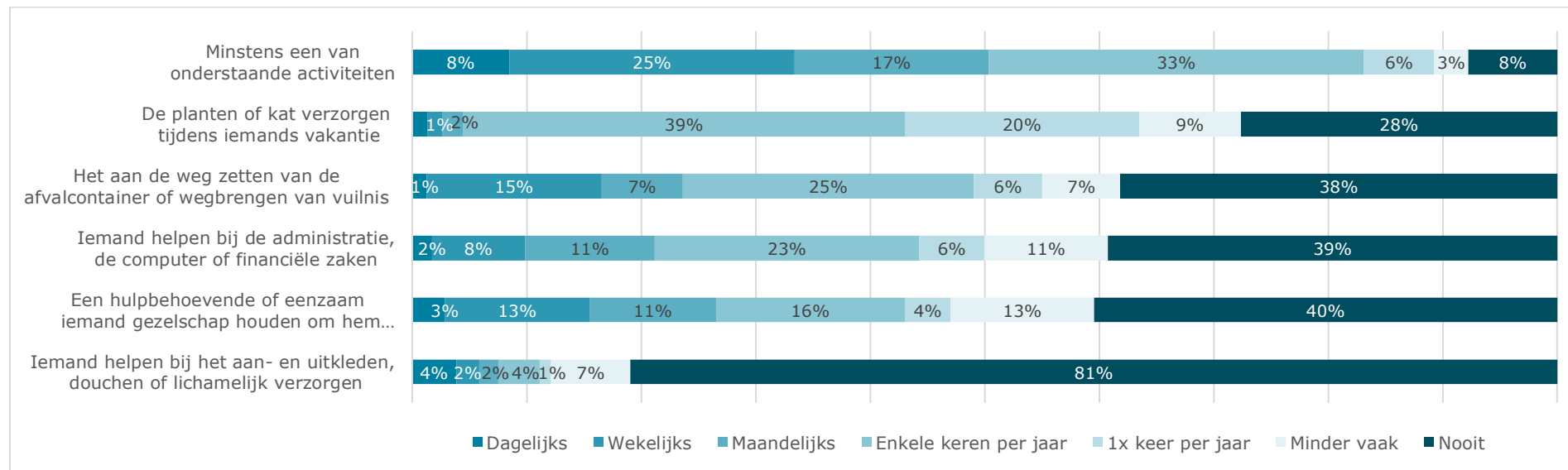
De eerste categorie 'minstens een van...' (figuur 1) is een verzameling van alle vijf. In totaal doet bijna negentig procent (89%) van de Nederlanders dus wel eens iets voor een ander (minstens een keer per jaar) en de helft (50%) doet minstens één keer per maand iets voor een ander om diegene te helpen.

De planten of kat verzorgen tijdens iemands vakantie doet bijna driekwart (72%) wel eens, maar niet zo vaak (slechts 4% doet dat maandelijks of vaker). Iemands vuilnis aan de weg zetten doet 62% wel eens en hier ligt de frequentie een stuk hoger (23% doet dat minstens 1x per maand).

Iemand helpen bij het douchen, aankleden of verzorgen doen de meeste mensen niet (81%). Vier procent doet dat dagelijks, 2 procent wekelijks, 2 procent maandelijks.

Figuur 1

Welke van de onderstaande activiteiten doet u wel eens voor iemand anders om deze persoon te helpen? Als u het doet, hoe vaak (bij benadering)? (n = 2.251)

3.2 Ook stedelingen helpen elkaar

Als we de mate en frequentie van elkaar helpen bekijken door een regiobril, zien we geen grote verschillen. Gemiddeld doet 33% van de Nederlanders dagelijks of wekelijks wel iets en dat is zowel in de (zeer) stedelijke gebieden als de niet stedelijke gebieden het geval, zowel in de drie grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag), de rest van het westen als in het oosten en noorden. In het zuiden ligt dit met 37% net iets boven het gemiddelde.

Kijken we naar drie activiteiten (afvalcontainer, gezelschap en douchen) dan zien we wel verschillen, maar deze heffen elkaar gemiddeld weer op. In de steden zet men de afvalcontainer beduidend vaker 'nooit' buiten dan in de middelgrote of niet-stedelijke gebieden. Dit hoeft niet te komen door een gebrek aan hulpvaardigheid, het kan ook goed met de grootte van de huishoudens (kleiner) of de manier van afval inzamelen te maken hebben. Een eenzaam iemand gezelschap houden doen inwoners van de drie grote steden zowel iets vaker (21% dagelijks of wekelijks, tegen 16% gemiddeld) als minder vaak (47% nooit versus 40% gemiddeld). En hulp bij douchen of aankleden geven stedelingen net zo veel als mensen in de andere windstreken.

Tabel 1

Welke van de onderstaande activiteiten doet u wel eens voor iemand anders om deze persoon te helpen? (Naar stedelijkheid en regio)

			TOTAAL	ZEER STERK STEDELIJK	STERK STEDELIJK	MATIG STEDELIJK	WEINIG STEDELIJK	NIET STEDELIJK	3 GROTE STEDEN	OVERIG WEST (UT, NH, ZH)	NOORD (GR, FR, DR)	OOST (OV, GD, FL)	ZUID (ZL, NB, LB)
hoeveel helpen (gemiddeld)	dagelijks/ wekelijks	33%	33%	31%	33%	35%	34%	33%	33%	31%	34%	33%	37%
	nooit	8%	6%	9%	8%	7%	8%	8%	8%	5%	7%	9%	
afvalcontainer buiten zetten	dagelijks/ wekelijks	17%	16%	17%	15%	18%	14%	17%	17%	14%	17%	18%	18%
	nooit	38%	51%	38%	37%	33%	36%	57%	38%	31%	36%	38%	
gezelschap houden	dagelijks/ wekelijks	16%	17%	16%	16%	13%	13%	21%	15%	15%	14%	15%	
	nooit	40%	44%	42%	39%	40%	35%	47%	40%	36%	37%	43%	
douchen/aankleden	dagelijks/ wekelijks	6%	9%	6%	4%	5%	7%	8%	6%	8%	4%	6%	
	nooit	81%	78%	82%	82%	80%	81%	80%	82%	79%	82%	79%	

3.3 Lager opgeleiden en vrouwen helpen meer

Vrouwen doen meer voor iemand anders dan mannen, vooral als het gaat om de intensievere vormen van hulp: eenzame mensen gezelschap houden en helpen bij het douchen of aankleden. Dit verschil zit hem meer in het aandeel dat het überhaupt doet dan in de frequentie. Zo houdt 66 procent van de vrouwen eenzame mensen wel eens gezelschap, en doet 18 procent dat dagelijks of wekelijks, terwijl dat onder mannen respectievelijk 53 en 13 procent is. Mannen helpen weer vaker bij de administratie of met computerzaken: 67 procent van de mannen doet dat wel eens (10 procent dagelijks of wekelijks), tegen 55 en 9 procent van de vrouwen. Het grootste verschil doet zich voor naar opleiding, zowel bij de lichtere als de zwaardere activiteiten. Naar leeftijd zien we weinig verschil.

Tabel 2

Welke van de onderstaande activiteiten doet u wel eens voor iemand anders om deze persoon te helpen? (Naar sekse, leeftijd en opleiding)

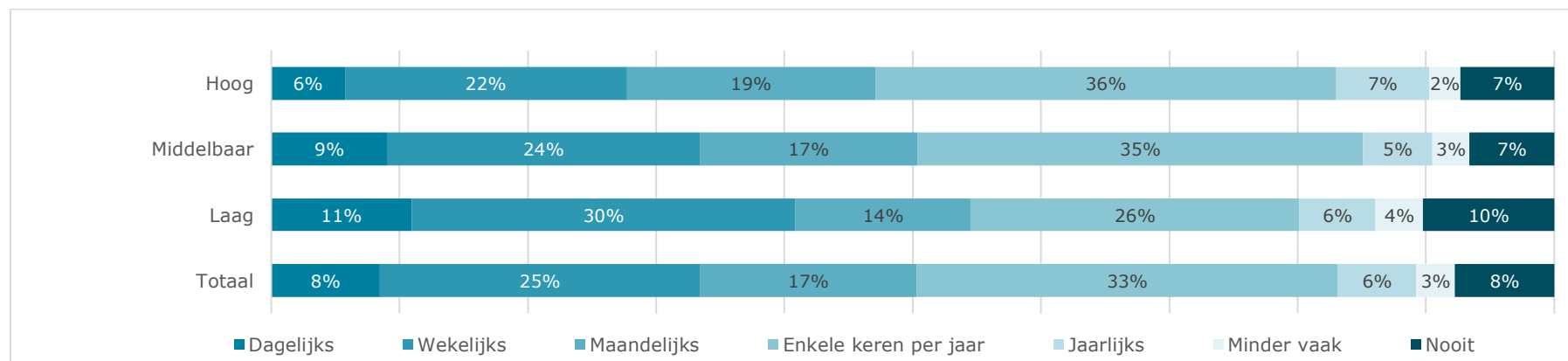
		TOTAAL	SEKSE		LEEFTIJD				OPLEIDING		
			Man	Vrouw	18-34	35-49	50-64	65+	Laag	Middelbaar	Hoog
hoeveel helpen (gemiddeld)	dagelijks/ wekelijks	33%	30%	36%	33%	31%	35%	33%	41%	33%	28%
	nooit	8%	9%	6%	7%	7%	9%	8%	10%	7%	7%
afvalcontainer buiten zetten	dagelijks/ wekelijks	17%	18%	15%	16%	15%	18%	16%	22%	15%	14%
	nooit	38%	37%	40%	41%	37%	36%	40%	40%	36%	39%
administratie	dagelijks/ wekelijks	10%	10%	9%	11%	10%	11%	7%	9%	9%	11%
	nooit	39%	33%	45%	30%	33%	40%	55%	52%	38%	31%
gezelschap houden	dagelijks/ wekelijks	16%	13%	18%	13%	14%	19%	14%	19%	17%	10%
	nooit	40%	47%	34%	39%	44%	39%	42%	38%	39%	44%
douchen/aankleden	dagelijks/ wekelijks	6%	4%	7%	8%	8%	4%	5%	7%	7%	4%
	nooit	81%	85%	77%	79%	81%	81%	85%	80%	80%	82%

Het grootste verschil zien we naar opleiding: lager opgeleiden helpen bijna anderhalf keer meer dan hoger opgeleiden: 41 procent van de lager opgeleiden helpt dagelijks of wekelijks, tegen 28 procent van de hoger opgeleiden. De groep van mensen die nooit een ander helpt in de groep lager opgeleiden is ook iets groter dan onder hoger opgeleiden.

Figuur 2

Welke van de onderstaande activiteiten doet u wel eens voor iemand anders om deze persoon te helpen? (Minstens één van deze vijf. Naar opleiding)

3.4 Mensen die niet helpen

Niet-helpers gelijk verdeeld

Veel mensen doen wel eens iets voor een ander, maar er is een groep die nooit of minder dan één keer per jaar een ander helpt. Dit zijn iets vaker mannen dan vrouwen en vaker laag opgeleiden, maar de verschillen zijn niet groot.

Tabel 3

	TOTAAL	SEKSE		LEEFTIJD				OPLEIDING		
		Man	Vrouw	18-34	35-49	50-64	65+	Laag	Middelbaar	Hoog
Helpt nooit of bijna nooit	11%	12%	9%	9%	10%	12%	12%	14%	10%	10%

Tabel 4

	TOTAAL	REGIO				
		Grote Steden	Overig West (UT, NH, ZH)	Noord (GR, FR, DR)	Oost (OV, GD, FL)	Zuid (ZL, NB, LB)
Helpt nooit of bijna nooit	11%	13%	11%	11%	9%	12%

3.5 Op het platteland helpt men uit noaberplicht; in de stad uit genegenheid

Waarom helpen mensen andere mensen? Men helpt uit liefde of genegenheid (gemiddeld geldt dit voor 49% van de helpers) of omdat het de helper zelf voldoening geeft (25%). Naarmate de intensiteit van de hulp toeneemt (tabel 1: van links naar rechts), nemen redenen als liefde/genegenheid, voldoening of 'ik begrijp best wat hij/zij nodig heeft' toe.

'In onze regio is dat vanzelfsprekend' antwoordt 18 procent op de vraag wat is voor u de reden om dit te doen. Veel respondenten vinden deze vraag enigszins een vraag naar de bekende weg: 'dat doe je toch gewoon?' is een van de meest gegeven antwoorden (onder 'anders'). Daarnaast zit er iets van wederkerigheid in: 'dat doen de burens ook voor ons als we er niet zijn' en 'dit is het minste wat je kan doen voor goede burens'. Noaberschap, noemen ze dat in het oosten van het land: 'Wie goed doet goed ontmoet. Noaberplicht'. Overigens is dit principe niet voorbehouden aan het Overijssel, Gelderland of Drenthe, het is iets wat men in de plattelandsgemeenten (de niet stedelijke gebieden) veel meer toepast dan in de (sterk) stedelijke gebieden. En veel minder in de drie grote steden (13% zet de afvalcontainer om die reden buiten voor de burens) dan in het noorden (45%), oosten (31%), zuiden (29%) of westen buiten de drie grote steden (31%). Naarmate men meer in stedelijke gebieden woont, doet men vaker iets uit liefde of genegenheid.

Tabel 5

U helpt wel eens. Wat zijn voor u redenen om dit te doen?

	AFVALCONTAINER	PLANTEN OF KAT	GEZELSCHAP	ADMINISTRATIE/PC	DOUCHEN/AANKLEDEN	GEMIDDELD
uit liefde/genegenheid	30%	47%	57%	54%	59%	49%
het geeft mij voldoening	19%	19%	33%	27%	25%	25%
in onze regio is dat vanzelfsprekend	32%	28%	13%	10%	7%	18%
het kwam op mijn pad	20%	14%	22%	20%	17%	18%
ik voel me daartoe verplicht	10%	8%	16%	16%	21%	14%
ik begrijp het best wat hij/zij nodig heeft	7%	6%	17%	17%	24%	14%
hij/zij kan op deze manier thuis blijven wonen	7%	2%	13%	7%	25%	11%
er is niemand anders die het kan doen	7%	8%	9%	14%	15%	11%
geen geld voor professionele hulp	2%	1%	4%	7%	8%	4%
ik word ervoor betaald	1%	1%	1%	3%	9%	3%
overheid geeft deze hulp niet	2%	1%	4%	2%	5%	3%
anders	17%	14%	5%	6%	7%	10%
geen van deze	7%	5%	4%	3%	4%	4%
totaal	153%	160%	197%	184%	224%	184%

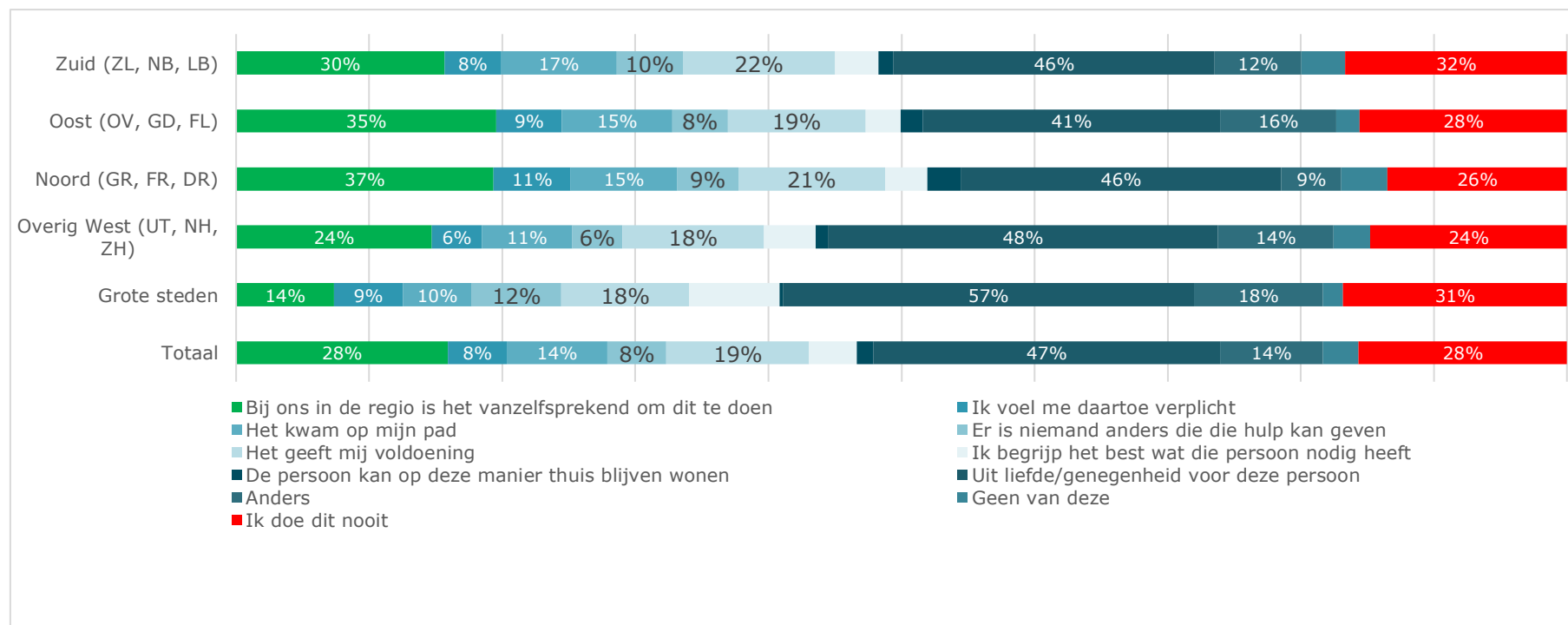

Naarmate de intensiteit van de hulp toeneemt (het bieden van gezelschap, iemand helpen bij het douchen of aankleden), neemt de noaberplicht als drijfveer af en doet men het uit liefde, genegenheid, omdat het voldoening geeft, omdat de helper het best weet wat de hulpbehoeftige nodig heeft, omdat iemand op deze manier thuis kan blijven wonen. Maar ook vaker omdat men zich ertoe verplicht voelt.

Noaberschap kent dus zijn grenzen: het is een kracht die Nederlanders aanzet tot het helpen van elkaar – de buren en andere mensen in de omgeving – zolang het relatief lichte hulp betreft. Als het gaat om zwaardere hulp of zorg doet men het nog wel, maar doet men dit niet langer uit noaberplicht, maar om andere redenen. En helpt men minder vaak buren of vrienden/kennissen en gaat het vaker om de partner, kinderen of (schoon)ouders (zie ook paragraaf 2.5).

Figuur 5

U verzorgt wel eens de planten of kat tijdens iemands vakantie. Wat zijn voor u redenen om dit te doen? In rood het deel van de mensen dat dit nooit doet.

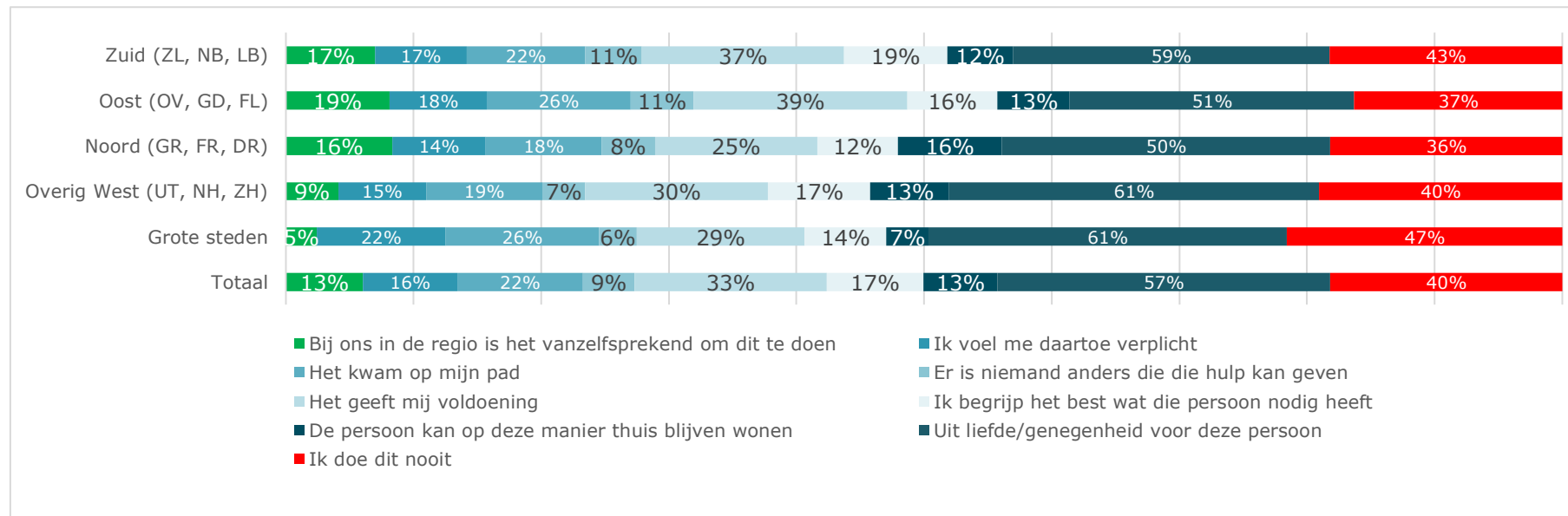

1

¹ De reden 'Bij ons in de regio is het vanzelfsprekend om dit te doen' geldt in de provincies Friesland (40%), Drenthe (49%) en Overijssel (46%) meer dan gemiddeld

Figuur 6

Een hulpbehoevende of eenzaam iemand gezelschap houden om hem of haar te steunen. Wat zijn voor u redenen om dit te doen? In rood het deel van de mensen dat dit nooit doet.

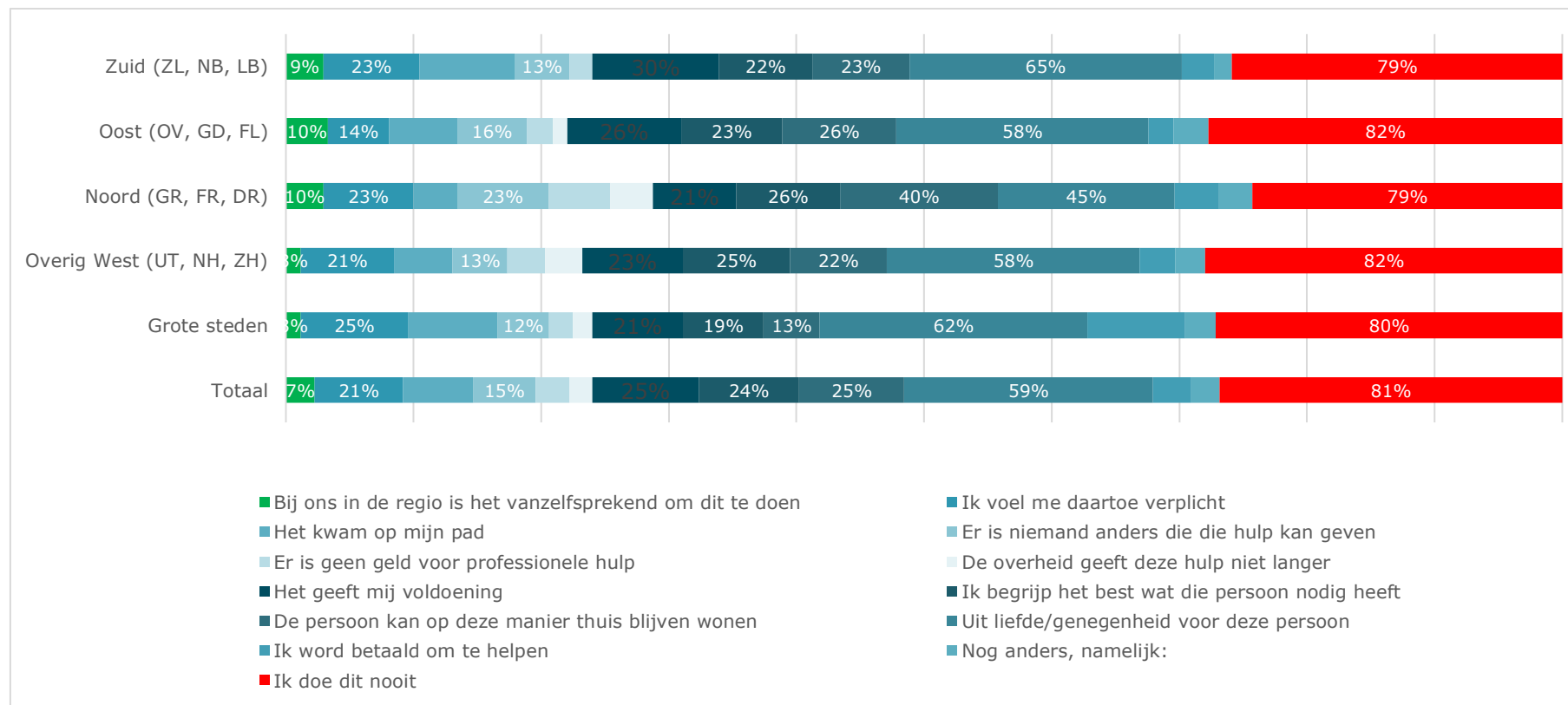
2

² De reden 'Bij ons in de regio is het vanzelfsprekend om dit te doen' geldt in de provincies Drenthe (35%) en Overijssel (30%) meer dan gemiddeld

Figuur 7

Iemand helpen bij het aan- en uitkleden, of douchen. Wat zijn voor u redenen om dit te doen? In rood het deel van de mensen dat dit nooit doet.

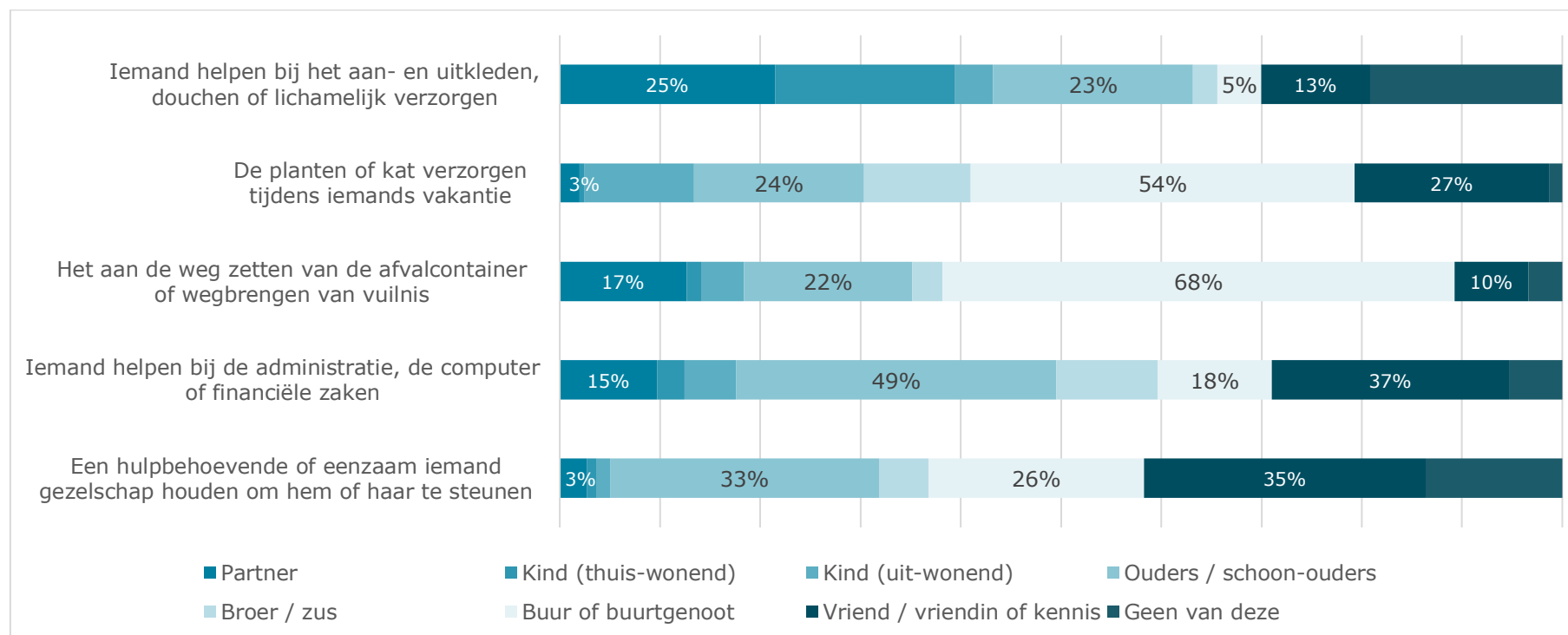

3.6 Wie wordt er geholpen?

Over het algemeen helpt men buurtgenoten, vrienden en kennissen vooral met het aan de weg zetten van de afvalcontainer (78% van de gegeven hulp) of het verzorgen van planten of de kat (81% van de gegeven hulp). Hulp bij de administratie, computer of financiële zaken wordt vaak aan ouders of schoonouders gegeven (49% van de gegeven hulp) terwijl iemand helpen met het aan- of uitkleden, douchen of lichamelijk verzorgen vaak aan ouders of schoonouders (23% van de gegeven hulp) en partner (25% van de gegeven hulp) wordt gegeven.

Figuur 8

Voor wie doet u deze activiteiten?

3.7 Men krijgt minder hulp dan men hulp geeft

Respondenten is ook gevraagd welke hulp men wel eens ontvangt. Hierbij is een dezelfde lijst activiteiten voorgelegd, van betrekkelijk lichte hulp (vuilnis aan de weg) tot vrij zware hulp (iemand helpen bij het douchen, aankleden, verzorgen).

De eerste categorie 'hoeveel geholpen (gemiddeld)' in tabel 4 is een verzameling van alle activiteiten waarbij mensen wel eens geholpen worden. In totaal geeft 16% van de Nederlanders aan wekelijks of vaker bij een van deze activiteiten geholpen te worden en 16% stelt nooit bij een van deze activiteiten geholpen te worden. Vergeleken met de vraag naar hoe vaak mensen iemand anders helpen is dit opvallend, aangezien 33% van de Nederlanders aangaf iemand wekelijks of vaker te helpen en 8% stelde dit nooit te doen. Ook bij de andere activiteiten is dit patroon aanwezig.

De verschillen naar achtergrondkenmerken zijn niet erg groot, maar liggen in lijn met wie er helpt: lager opgeleiden helpen zelf niet alleen meer, ze worden ook vaker geholpen dan hoger opgeleiden. Vrouwen worden iets vaker geholpen dan mannen.

Jongeren krijgen vaker gezelschap dan ouderen en lijken ook op andere fronten iets meer hulp te ontvangen.

Tabel 6

Helpen anderen u wel eens met onderstaande activiteiten? Zo ja, hoe vaak?

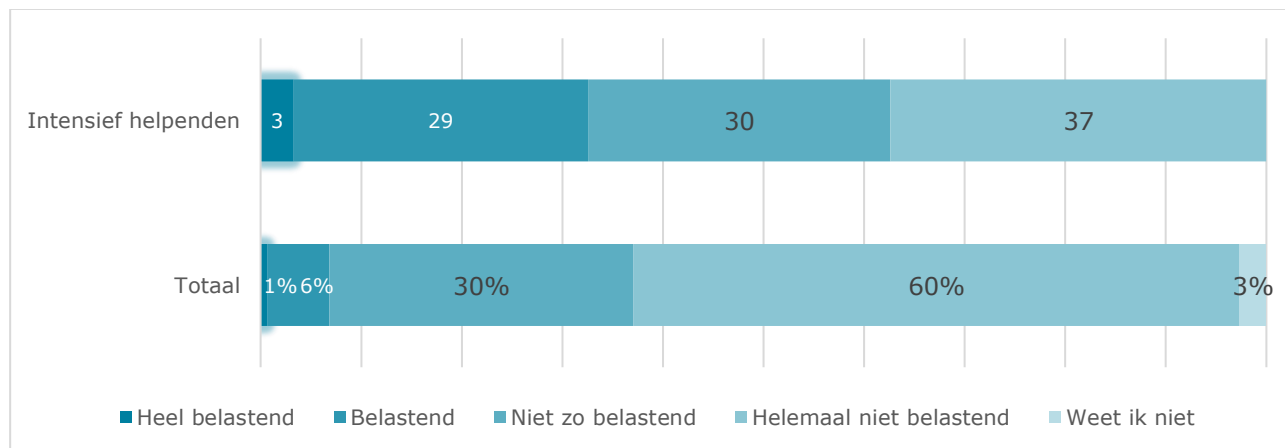
			TOTAAL		SEKSE		LEEFTIJD				OPLEIDING		
			Man	Vrouw	18-34	35-49	50-64	65+	Laag	Middelbaar	Hoog		
hoeveel geholpen (gemiddeld)	dagelijks/ wekelijks	16%	14%	17%	19%	13%	15%	17%	19%	16%	13%		
	nooit	16%	19%	13%	16%	18%	13%	13%	19%	15%	16%		
afvalcontainer buiten zetten	dagelijks/ wekelijks	8%	6%	10%	8%	7%	8%	10%	12%	7%	7%		
	nooit	51%	52%	49%	54%	50%	50%	51%	51%	49%	53%		
administratie	dagelijks/ wekelijks	3%	3%	3%	5%	4%	2%	2%	4%	4%	2%		
	nooit	62%	65%	60%	56%	61%	69%	59%	57%	59%	69%		
gezelschap houden	dagelijks/ wekelijks	7%	7%	7%	14%	6%	4%	6%	9%	8%	6%		
	nooit	68%	72%	63%	57%	67%	72%	74%	67%	64%	74%		
douchen/aankleden	dagelijks/ wekelijks	2%	2%	1%	1%	1%	1%	2%	4%	2%	0%		
	nooit	93%	93%	93%	90%	93%	94%	93%	92%	93%	94%		

3.8 Helpen is soms belastend...

Een klein deel van de Nederlanders (7%) geeft aan dat deze hulp een belasting voor hen is (zie figuur 1.7). Negen op de tien 'helpers' vinden dat helpen niet of niet zo belastend. Mensen die een intensieve vorm van hulp geven³, zeggen vaker dat het geven van hulp belastend is (32%). Voor 3% is het zo zwaar dat men het (bijna) niet aankan.

Figuur 9

Hoe belastend is het om mensen in uw omgeving te helpen?

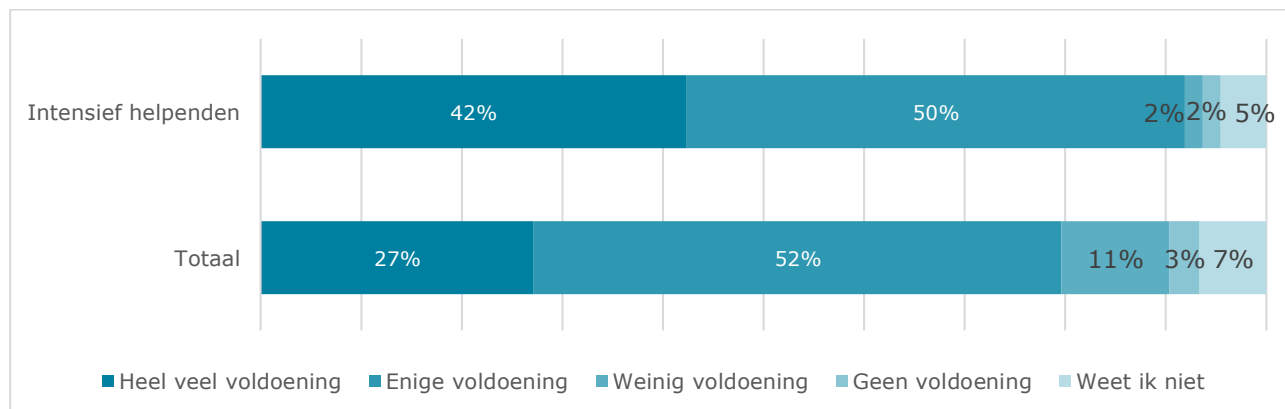
Mensen in de grote steden ervaren het geven van hulp vaker als belastend (13% versus 7% gemiddeld).

3.9 ... maar vaker geeft het voldoening

Bijna 80 procent geeft het bieden van hulp juist voldoening. Bij de groep mensen die anderen intensief helpt ligt dit nog hoger (92%).

Figuur 10

Hoeveel voldoening geeft het u om mensen in uw omgeving te helpen?

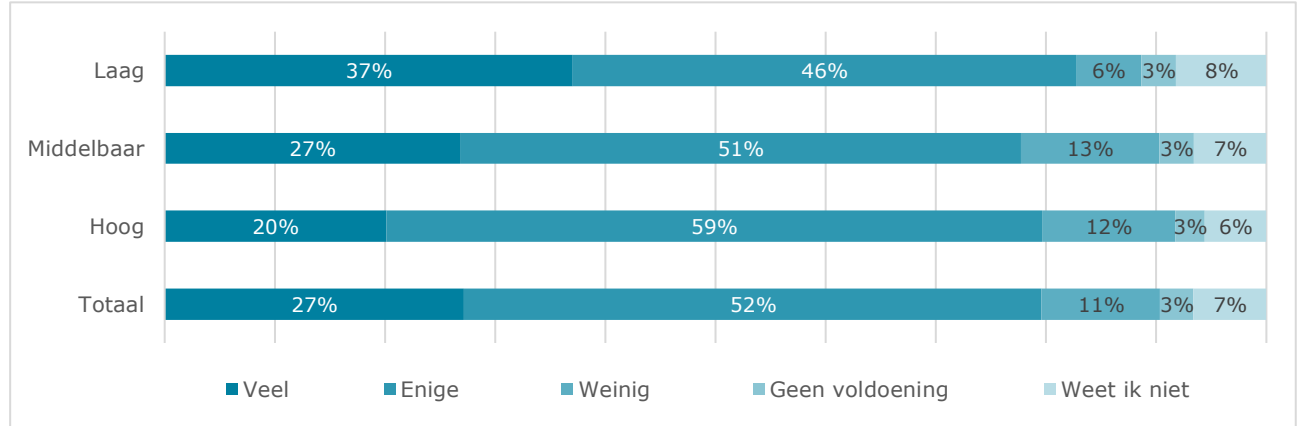

³ Intensief helpen is De activiteit 'Iemand helpen bij het aan- of uitkleden of douchen' maandelijks of vaker uitvoeren

Zoals gezegd geeft het helpen een bijna tachtig procent van de Nederlanders voldoening, ruim een kwart (27%) geeft het 'veel voldoening'. Onder lager opgeleiden zegt maar liefst 37% veel voldoening te krijgen van het helpen.

Figuur 11

Hoeveel voldoening geeft het u om mensen in uw omgeving te helpen? (Naar opleiding)

3.10 Citaten belasting en voldoening

Uit de toelichting die mensen geven op de vraag waarom en hoe iets belastend is of juist voldoening geeft, blijkt dat de lichtere vormen van hulp zelden of nooit als belastend worden ervaren (en vooral voldoening schenken). Als men het belastend vindt, gaat het vaak over intensievere vormen van (mantel)zorg, hulp die door niemand anders dan door henzelf geboden kan worden en dus voelt als verplichting, druk, stressvol.

Belasting

'Niet het plantjes of huisdier verzorgen, maar wel het boodschappen doen en opvangen van een vriendin met problemen die nergens terecht kan geeft erg veel stress. Omdat het alleen tijdens stress momenten moet. En dan moet je ook nog zelf werken en je hebt je eigen huishouden en je gezin.'

'Ik doe het omdat niemand anders het doet en met name mijn 82 jarige buurvrouw niemand anders heeft en zich dan zelf moet redden. Ik vind dat niet kunnen, dus help ik haar. Maar omdat ik zelf al 2,5 jaar in een *burnout* zit en eigenlijk zelf hulp nodig heb, is het regelmatig erg belastend...'

'Het is fijner om iemand te helpen dan zelf de hulpbehoevende te zijn. Dat ik het soms zwaar vind is omdat mijn partner op 58 jarige leeftijd hulpbehoevend werd. Ook al heeft hij grote zelfstandigheid en is hij opgewekt. Maar ik heb ook 36 jaar voor mijn gehandicapte zoon gezorgd. Dat was zeker in de laatste jaren zwaar. Daarna nog voor ouders, die 150 km hier vandaan woonden. Sinds ruim een jaar wonen wij op dit adres. Naast ons een mevrouw van 92, dementerend. Ik kan haar moeilijk in de steek laten, maar het is wel veel. Wil graag aan mijzelf toekomen. Wij krijgen wel huishoudelijke ondersteuning via WMO, maar daar moet je dan wel eerst een soort van oorlog voor voeren.'

'Dit is niet het enige wat we doen, er komt veel meer bij kijken, voor schoonouders/ouders, dagelijkse telefoontjes, ophalen en brengen naar arts of specialist, tandarts. Zaken regelen, instanties bellen. Zorgen voor ouders in alle facetten. Door de ingewikkelde ouderenzorg worden kinderen flink belast. Mentaal voor ouders en schoonouders klaarstaan. Klaar staan voor een ander hoort ook bij het leven.'

'Twee avonden per week naar mijn 86-jarige vader om de administratie te doen en hem gezelschap te houden. Dit naast mijn fulltime baan. Ik heb maar één vader en houd van hem! Soms heb ik geen zin om twee avonden te gaan, maar zijn blijdschap vergoedt veel!'

'De belasting is de ene keer zwaarder dan andere keer, maar het is iets wat je gewoon doet. (Mantelzorg voor ouder). Het geeft een fijn gevoel, maar soms kan het ook uitputtend zijn, vooral bij zware beslissingen waar ook andere familieleden bij betrokken zijn en ieder een andere mening en ander gevoel erbij heeft. Dat maakt het extra zwaar. Zorgen kan belastend zijn, maar ook heel veel voldoening geven (omdat je anderen kunt helpen).'

'Doordat ons kind ernstig lichamelijk gehandicapt is, werk ik niet meer als pedagogisch medewerker. Door in de buurt en familie en bij kennissen te helpen of dingen te organiseren, doe ik toch waar ik goed in ben en mensen hebben er profijt van. Dat is fijn. Ook voor mij. De zorg voor ons kind gaat voor en de tijd die ik over heb kan ik gebruiken om te helpen, ook bv om andere ouders met een gehandicapt kind tips te geven.'

Voldoening

'Belasting valt weg tegen de voldoening. Beter helpen dan geholpen moeten worden.'

'Dit soort kleinigheden vormen geen belasting, het is vanzelfsprekend dat je je buren even helpt met de kat, de planten, de vuilniscontainer als ze met vakantie zijn.'

'Gezelligheid... Elke dag kopje koffie met mijn noabers uit het buurtschap..' Man van 81.

'Het geeft een goed gevoel om iemand te helpen of te troosten. Of om samen gezellig ergens een kopje koffie te drinken of een tuincentrum te bezoeken.'

'Het geeft mij een veilig gevoel als we voor elkaar zorgen; dat maakt de maatschappij sterker. Maar soms baart het me ook zorgen: als ik zie dat mijn actie een druppel op een gloeiende plaat is.'

'Ik doe die dingen voor mijn oma, wekelijks boodschappen, de was, verdere dingen kopen, de vuilnis en ga maar door. Langs je normale baan is dit pittig. Maar als ze dan zingend in de keuken staat en mij een ronde laat winnen met kaarten is dit het echt waard.'

'Met weinig maak je het leven van een ander makkelijker. Als ik hulp nodig heb, zijn er ook mensen die mij helpen. Een goed netwerk moet je ook zelf onderhouden. Iemand helpen een kaartje te kopen op het station, zwerfafval opruimen in de buurt of op straat eens een fiets weer rechtop of aan de kant zetten zodat kinderwagens en rolstoelen er weer langs kunnen vind ik zelf niet inspannend maar je doet er wel iets goeds mee. Hopelijk inspireert het anderen.'

3.11 Aanzienlijk arsenaal aan mensen die meer willen helpen

Op de vraag 'zou u meer willen doen?' antwoordt 58 procent van de Nederlanders positief.

Vooral voor de lichtere vormen van hulp (afvalcontainer; plant of kat) is veel animo (beide rond de dertig procent) en ruim een kwart (28%) zou ook best (vaker) op bezoek willen gaan bij hulp behoevend of eenzaam iemand in zijn omgeving en eenzelfde aandeel (27%) wil best helpen met administratie of computer. Het helpen bij douchen of aankleden gaat de meeste Nederlanders te ver.

Mannen willen best meer helpen met de afvalcontainer, administratie of computer; vrouwen willen gerust (nog meer) eenzame mensen gezelschap houden. Hoger opgeleiden die, zoals we eerder zagen minder doen dan lager opgeleiden, willen ook best meer doen. Dat geldt voor alle activiteiten, behalve iemand onder de douche zetten. Ook veel lager opgeleiden willen (nog) meer doen, al zegt de helft niet meer te willen of kunnen doen.

Tabel 7

Zou u meer willen doen dan u nu doet? Zo ja, welke van onderstaande activiteiten zou u vaker willen (of kunnen) doen om iemand te helpen? (Naar sekse, leeftijd en opleiding)

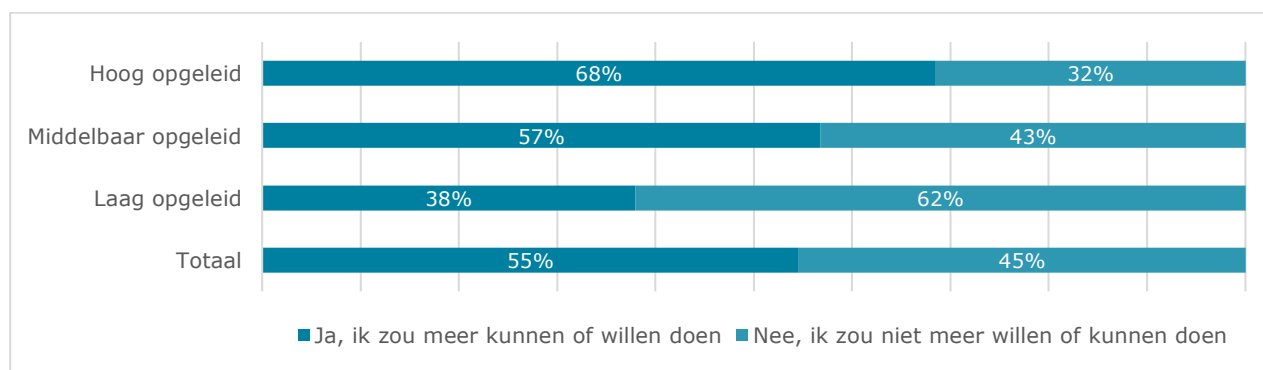
	TOTAAL	SEKSE		LEEFTIJD				OPLEIDING		
		Man	Vrouw	18-34	35-49	50-64	65+	Laag	Middelbaar	Hoog
Nee, ik zou niet meer willen (of kunnen) doen	42%	40%	43%	33%	42%	45%	46%	49%	42%	36%
Ja, planten of kat	32%	32%	32%	33%	30%	32%	32%	30%	28%	38%
Ja, afvalcontainer	30%	34%	25%	31%	32%	30%	26%	25%	28%	36%
Ja, eenzame gezelschap houden	28%	25%	31%	34%	31%	25%	23%	25%	26%	33%
Ja, administratie, computer	27%	32%	21%	30%	32%	26%	19%	19%	24%	35%
Ja, douchen, aan-, uitkleden	4%	3%	4%	5%	4%	3%	2%	4%	3%	4%
ja, iets anders	10%	10%	9%	8%	9%	10%	11%	9%	10%	10%

3.12 Ook Nederlanders die (bijna) niets doen willen meer helpen

Ook van degenen die anderen nu niet of nauwelijks helpen antwoordt 55% dat ze meer zouden kunnen en willen doen (ten opzichte van 58% van alle Nederlanders). Vooral hoger opgeleiden zouden meer willen en kunnen doen dan ze nu doen.

Figuur 12

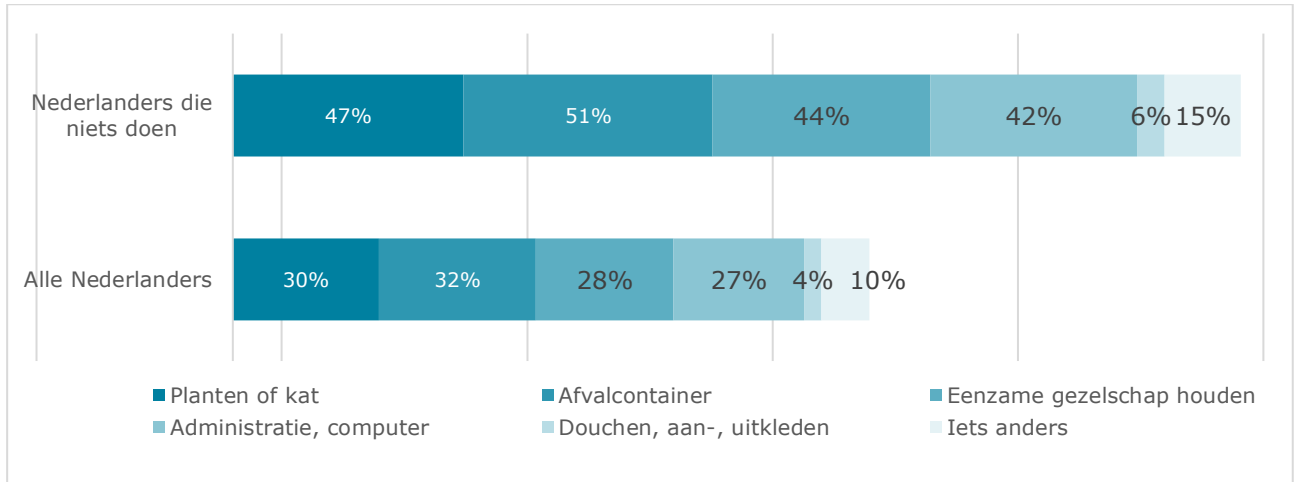
Zou u meer willen of kunnen doen? (basis: doet nu (bijna) niets, n = 175)

Van degenen die anderen nu nog niet helpen, maar daar wel fysiek toe in staat zijn, geeft een nog groter deel aan een activiteit voor een ander te willen doen dan alle Nederlanders (gemiddeld) aangeven.

Figuur 13

Zou u meer willen doen dan u nu doet? Zo ja, welke van onderstaande activiteiten zou u vaker willen (of kunnen) doen om iemand te helpen? (basis: doet nu (bijna) niets (n = 175) versus alle Nederlanders)

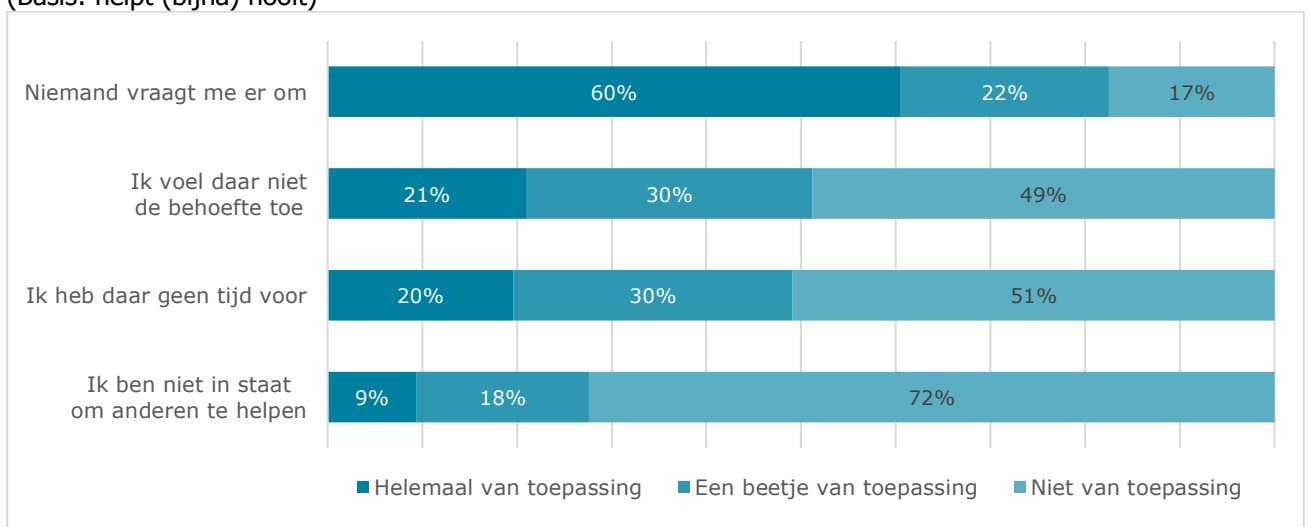
3.13 Veel mensen zouden willen helpen, maar worden niet gevraagd

Van deze groep Nederlanders (mensen die een ander nooit of bijna nooit helpt) zegt 60%, dat niemand hen om hulp vraagt. Slechts een klein deel (21%) stelt dat ze niet de behoefte voelen om anderen te helpen of dat ze daar geen tijd voor hebben (20%).

Maar een klein deel van de Nederlanders die nu niet helpen (9%) doet dat niet omdat ze er niet toe in staat zijn.

Figuur 14

In hoeverre herkent u zich in de volgende redenen om anderen in uw omgeving niet te helpen? (Basis: helpt (bijna) nooit)

4. Hulp aan ouders

4.1 Ouderbezoek

Meer dan de helft van de Nederlanders (waarvan de ouders nog leven) bezoekt die ouders minstens elke week. Omgekeerd bezoeken ouders hun kinderen minder vaak, in totaal 29% van de Nederlanders heeft elke week of vaker bezoek van hun ouders en 60% van de Nederlanders bezoekt elke of week of vaker hun ouders.

Met name in het zuiden van het land, in Limburg, Zeeland en Noord-Brabant, bezoeken kinderen hun ouders vaak (69%, versus 60% gemiddeld), en andersom (37% versus 29% gemiddeld).

Tabel 8

Bezoek van en aan ouders

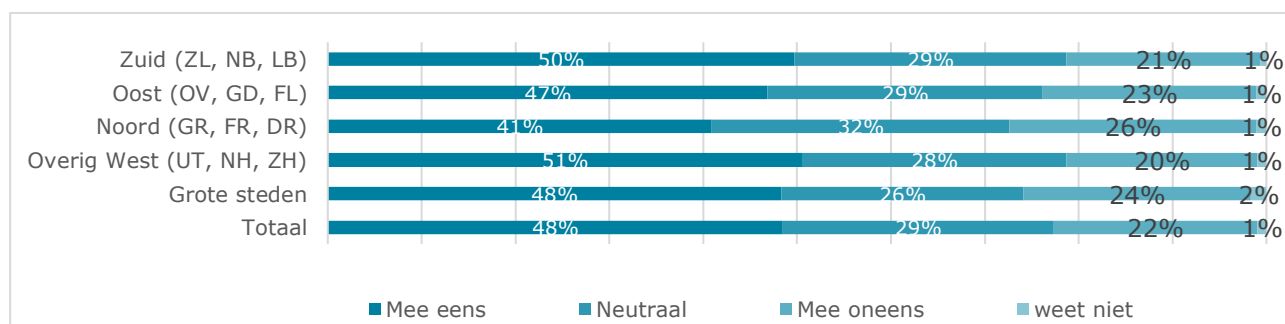
		TOTAAL	3 GROTE STEDEN	OVERIG WEST (UT, NH, ZH)	NOORD (GR, FR, DR)	OOST (OV, GD, FL)	ZUID (ZL, NB, LB)
Hoe vaak bezoekt u uw ouders?	dagelijks/ wekelijks	60%	58%	61%	55%	52%	69%
	nooit	2%	1%	2%	3%	3%	1%
Hoe vaak bezoeken uw ouders u?	dagelijks/ wekelijks	29%	26%	25%	28%	28%	37%
	nooit	10%	10%	9%	10%	12%	11%

4.2 Zorgen voor je ouders

Met de stelling 'Ouders hebben voor hun kinderen gezorgd, dus is het normaal dat kinderen later voor hun ouders zorgen' is bijna de helft van de Nederlanders het eens. Het regionale verschil dat we hiervoor zagen (in het zuiden van het land is er meer ouderbezoek) zien we bij deze stelling niet terug: de verschillen zijn klein.

Figuur 14

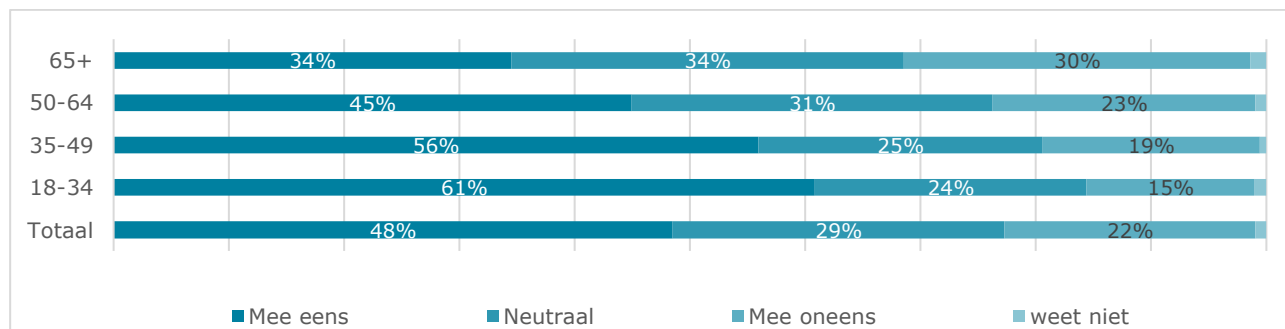
Stelling: 'Ouders hebben voor hun kinderen gezorgd, dus is het normaal dat kinderen later voor hun ouders zorgen'

Bij dezelfde stelling zien we daarentegen wel veel verschil naar leeftijd. Waar 34 procent van de 65-plussers het eens is met de stelling, is dat 61 procent van de jongeren.

Figuur 15

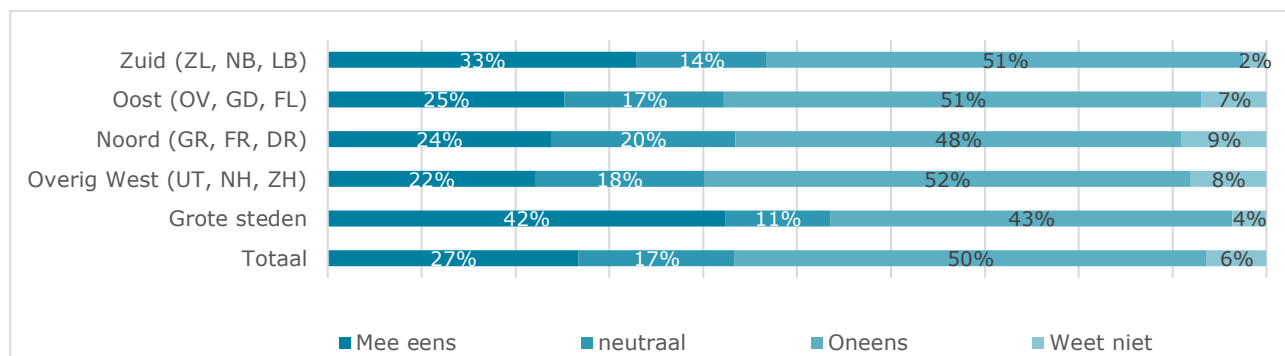
Stelling: 'Ouders hebben voor hun kinderen gezorgd, dus is het normaal dat kinderen later voor hun ouders zorgen'

Met de stelling 'Als het nodig is neem ik mijn ouders in huis' is ongeveer een kwart van de Nederlanders het eens. Bij deze stelling is meer regionaal verschil te zien dan bij de vorige stelling. Vooral in de grote steden is men het er vaker mee eens (42%) dan gemiddeld (27%). In het zuiden weer vaker (33%) dan in het oosten (25%), noorden (24%) of westen (m.u.v. drie grote steden: 22%).

Figuur 16

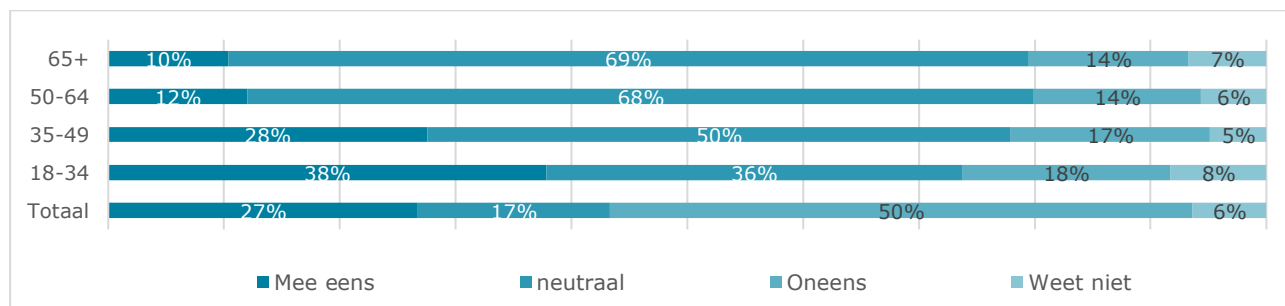
Stelling: 'Als het nodig is neem ik mijn ouders in huis' (basis: ouders leven nog)

Ook nu is het verschil tussen ouderen en jongeren groter dan het verschil tussen de regio's. Van de jongeren is 38 procent het eens met de stelling 'Als het nodig is neem ik mijn ouders in huis', terwijl dit onder 65-plussers nog maar 10 procent is.

Figuur 17

Stelling: 'Als het nodig is neem ik mijn ouders in huis' (basis: ouders leven nog)

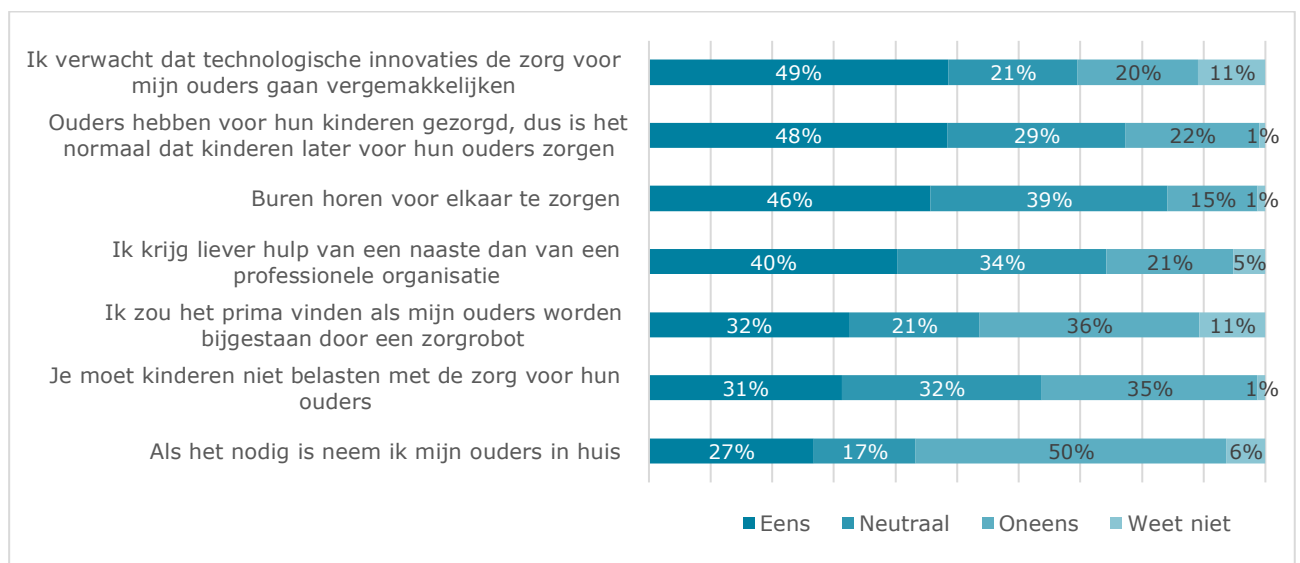
5. Meningen over helpen, technologie, buren en familie

Ongeveer de helft van de Nederlanders verwacht dat technologische innovaties de zorg voor hun ouders makkelijker zullen maken. Mannen zijn het hier vaker mee eens dan vrouwen (56% versus 41%). Ook opleiding hangt samen met hoe Nederlanders inschatten wat voor impact technologische innovaties hebben op de zorg. Van de hoger opgeleiden denkt 58% dat het de zorg zal gaan vergemakkelijken, onder de laag opgeleiden is dit 32%.

Als we dit specifieker maken - 'ouders laten verzorgen door een zorgrobot - is men minder enthousiast: slechts een op de drie vindt dit prima. Met name lager opgeleiden (46%) en vrouwen (44%) vinden het niet goed als een zorgrobot hun ouders bij zou staan.

Figuur 18

In welke mate bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

Een kwart van de Nederlanders stelt dat ze hun ouders in huis zouden nemen als dat nodig zou zijn. Vooral jongeren (38%) en mensen uit de grote steden (42%) zijn het eens met deze stelling. Mensen uit een weinig- of niet stedelijke omgeving zijn het meest oneens met de stelling (57%).

Jongeren zijn ook het meest eens met de stelling dat het normaal is dat kinderen later voor hun ouders zorgen, 61% van hen is het met de stelling eens terwijl gemiddeld 48% van de mensen het eens is met de stelling.

Bijna de helft van de mensen is het eens met de stelling dat buren voor elkaar horen te zorgen. Dit is een mening die onder vrijwel alle bevolkingsgroepen en in alle regio's in dezelfde mate gedeeld wordt.